

Ljubitelji filozofije in predvsem dijaki ravenske gimnazije, ki bomo na maturitetnem preizkusu opravljali filozofijo, smo se v četrtek, 22. januarja 2008, v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika, udeležili predavanja z naslovom **Uvod v Platonovo filozofijo**, ki ga je pripravil predavatelj – **dr. Franci Zore**

»Platonova dela so vgrajena v temeljne zahodne civilizacije in kulture. So tudi ena izmed najvplivnejših knjig zahodne filozofije in kulture nasploh. Platon v svojih delih obravnava tako rekoč vsa temeljna vprašanja človeškega bivanja. Cikel predavanj, na katerega smo povabili ugledne univerzitetne profesorje in poznavalce Platonove filozofije, je zastavljen tako, da se bodo poslušalci seznanili s splošnimi obrisi Platonove filozofije, z osnovnimi problemi, s katerimi se je Platon ukvarjal, in zlasti z njegovo teorijo idej, sledila pa bo umestitev Platona v njegov čas oziroma v njegov vsakdan in na koncu še kritika Platonove filozofije.« (prepisano z vabila)

Ljubitelji filozofije in predvsem dijaki ravenske gimnazije, ki bomo na maturitetnem preizkusu opravljali filozofijo, smo se v četrtek, 22. januarja 2008, v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika, udeležili predavanja z naslovom Uvod v Platonovo poezijo, ki ga je pripravil predavatelj – dr. Franci Zore.

V uvodnem nagovoru je profesor filozofije na ravenski gimnaziji – Andrej Adam obrazložil, da so se organizatorji (Gimnazija Ravne na Koroškem, Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika in filozofsko društvo Zofijini ljubimci) za cikel javnih predavanj o Platonu odločili zato, ker so ključna vprašanja (npr. kaj je ljubezen, kaj je dobro, kaj pomeni »biti izobražen«, kakšna je družbena vloga izobrazbe ...), ki se tičejo nas kot ljudi, skrita ravno v Platonovi filozofiji.

V dobro uro trajajočem predavanju se je dr. Franci Zore, izredni profesor za zgodovino filozofije na Oddelku za filozofijo Filozofske fakultete v Ljubljani, sprva dotaknil razlage samega dojemanja filozofije. Pri tem je poudaril, da filozofije ne smemo umevno sprejemati, kajti pomembno je, da se zavedamo, da skozi branje do spoznanj pridemo sami in le-teh se ne moremo naučiti. Tako pri Platonovi filozofiji človek sam vnaša svoje interpretacije. Ne obstaja namreč konsenz, kako razumeti Platona, ni dokončnega odgovora, kar tudi ni cilj njegove filozofije. Ne gre za to, kaj je mislil Platon, ampak za to, kaj mislimo mi.

Platonova filozofija je po mnenju predavatelja drama, napisana v dialogih (razen Analogije). Gre tudi za dramo mišljenja – gledalec jo doživlja skupaj z osebami, ki govorijo v tekstu. Dialog, skozi katerega nas pelje Platon vedno še z nekom, otežuje postavljanje, zakoličenje naukov in nas vpeljuje v lastno mišljenje. Namerno nam ne daje rezultatov, saj želi, da se do spoznanja dokopljemo sami. Kot je dejal dr. Franci Zore, glede pisanja filozofije in Platona: »On jo piše pa je ne,« s čimer dosega to odprtost dialoga, postavlja namige in pušča odprta vprašanja, deloma pa stvari tudi razloži. Naša naloga je, da sami »filozofiramo« in sami postavimo stvari v

kontekst. Možne so seveda različne interpretacije Platonove filozofije in človek (kot posameznik) vnaša vanjo svoje razumevanje. Bralec je vedno ena izmed oseb v dialogu in tako gre za nekakšno skupno filozofiranje – dialog v posredni in neposredni obliki.

In prav zaradi tega dialoga je pri Platonu po Zoretovem mnenju težko zakoličiti nek sistem (če prebereš en Platonov spis, gre za konsistentno celoto; če pa poskušaš združiti več spisov, je to težja naloga). Nekateri (npr. Nemci) so si kot končni cilj postavili to, da bi prišli do dokončnega Platonovega sistema, a to po Zoretu ni pravi cilj. Do spoznanja mora torej vsak priti sam, saj se filozofije ne moremo učiti kot druge stvari. Zato z dialogi Platon bralca vpeljuje v lastno mišljenje. Vprašanje pa je, ali je njem obstaja tista zadnja resnica ali ne, prav tako je to lahko dosegljivo ali pa tudi ne. Današnje razumevanje Platona po svetu še vedno sproža polemike in na to temo so izvedeni še vedno številni simpoziji. Prav tako lahko kljub časovni oddaljenosti Platona še vedno mislimo. Ima posebno pozicijo, ko rekoč prvi filozof (»filozofija« v tem smislu, kot jo poznajo kasnejši časi). S Platonom se vzpostavi tradicionalni pojem filozofije. **Vec**

fotografij lahko najdete v

[Albumu](#)

▪

Dr. Franci Zore je v predavanju predstavil in komentiral tudi Platonovo idejo Dobrega, ki odpira široko področje interpretacij in je ideja idej – ima poseben status med idejami . Pri tem je poudaril, da je nujno pozabiti sodobno pojmovanje dobrega (dobro kot v smislu etike) in da nam mora »dobro« pomeniti veliko stvari ter ga razumeti zelo široko. Podal je primer »dobre sekire« – to je sekira, ki dobro seka, ki je »sekirasta« v svojem smislu. Vsaka stvar je dobra, ko je takšna, kakršna je – to je vrlina. Za kup stvari vemo, kaj je njegova vrlina (npr. vrlina sekire je, da dobro seka). Zakomplicira pa se pri človeku.

Zastavi se vprašanje, kaj je pri človeku tisto, kar ga dela za človeka in kakšen je pravzaprav dober človek. Idejo Dobrega je potrebno definirati kot uzrtost, kot tisto, kar se da uvideti. Obstajata pa najmanj dve razlagi, kaj ideja Dobrega je. Prva (v Državi komaj omenjena) je, da je

ideja Dobrega onkraj bitnosti, bistva (vse ideje izražajo bistvo, dajejo ostalim stvarjem bit). Bistvo spoznavamo z umom. Ideja Dobrega je višja od uma, presega spoznavajoče, je prvo počelo, ki je človeku nespoznavno, sega onstran bivajočega (zaradi svoje odličnosti). Tu se potem interpretacije ponovno razlikujejo. Rešitev po Zoretovem mnenju je, da je ideja Dobrega nespoznavna, novoplatonistična mistika enega. To je druga razlaga.

Zato je dr. Franci Zore omenil tri glavne zadeve, ki se tičejo Platonove filozofije. Te so: (1) vprašanje sveta kot celote (kozmos kot svet, ki je urejen), (2) vprašanje človeka, človekove duše (v antičnem svetu duša sinonim za življenje, mrtev človek nima duše, duša je vse, kar človeka oživlja) in zadnje (3) vprašanje – vprašanje polisa (ureditve grške države). Slednjemu je Platon namenil kar dosti političnih spisov, pri čemur besede »političnih« zopet ne smemo razlagati v današnjem pomenu besede.

Posebej je omenil Platonovo delo Politeja (Zoretova opomba je bila, da je prevod Država neprimeren, saj beseda Politeja pomeni ureditev grške polis), najbrž iz razloga, saj jo prebiramo dijaki ravenske gimnazije. V njej Platon kritizira demokracijo, se ukvarja z zgoraj omenjenim vprašanjem – vprašanjem človeške duše, ki jo razdeli na tri dele in z analogijo med dušo ter državo postavi teorijo o svoji idealni državi, v kateri vladajo

filozofi. (In spet je pomembno, da je filozof v današnjem svetu intelektualec, izobražen posameznik, ne zgolj filozof, ki to lahko postane z diplomom.) Ostalim obširnim temam, ki so v Politeji zajete, se predavatelj ni posvetil, saj za njih preprosto rečeno ni bilo več časa in že te, ki jih je predstavil, so bile dovolj obsežne za razpravo, ki je sledila.

Če se je zdelo predavanje zgolj ponovitev učne snovi Platona v srednji šoli, so vprašanja iz strani publike prinesla zahtevnejše polemike. Zakaj se Platon umika k prisposodbam, ali obstaja tudi pojem idealne družbe, je človek v Platonovi državi svoboden, zakaj ne obstaja ideja Zla, pa do raznih kontradikcij, ki smo jih uspeli odkriti v času popotovanja v Platonovi Politeji na tem predavanju in med poukom filozofije ... Vsa ta vprašanja in dileme so samo doprinesle k uro trajajočemu odličnemu razgovoru, v katerem je dr. Franci Zore pojasnil dileme in odgovoril na zastavljena vprašanja.

Vsi, ki vas je zanimivost predavanja prepričala, pa tudi tisti, ki vas filozofija zanima, vabljeni 10. februarja, ob 18. uri, v Kuharjevo dvorano Koroške osrednje knjižnice, kjer bo potekalo drugo predavanje v ciklu humanističnih pogovorov, in sicer z doc. dr. Borisom Vezjakom z Oddelka za filozofijo na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru. Naslov njegovega predavanja bo: »Kako

doseči Platonove ideje?«

Vec fotografij lahko najdete v [Albumu](#).